

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Q. SEPTIMII|| FLORENTIS|| TERTVLLIANI||
CARTHAGINIENSIS|| PRESBYTERI, OPERA|| QVÆ
HACTENVS REPERIRI|| POTVERVNT OMNIA:||**

Tertullianus, Quintus Septimius Florens

Antverpiae, 1584

De Trinitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73633)

Q. SEPTIMII FLORENTIS TERTULLIANI DE TRINITATE LIBRI NOTULA.

CRIPSIT (inquit B. Hieron. Catal. Script. Eccles.) Nouatianus DE TRINITATE grande Volumen, quasi *tertullianum* operis TERTULLIANI, quod plerique nescientes Cypriani existimant.

An Tertullianus præter librum aduersus Praxean, alium DE TRINITATE scripserit, merito dubitationem inuiciunt hæc B. Hieronymi verba: Quum enim *tertullianum* grandioris sit operis compendium, & Nouatiani de Trinitate liber (vtpote grande volumen, vel ipso teste,) prolixius multo sit lib. adu. Praxean, oportebit, si mendosi non sint B. Hier. codices, alium de Trinitate librum à Tertulliano conscriptum confiteri. Sin verò legamus (quod lectum fortè ab illo fuit) *tertullianum*, censetur Nouatiani liber, dilatio argumenti à Tertulliano tractati lib. adu. Praxean. Id ipsum censendum erit, si *tertullianum* id est imitacionem, quum Tertullianum aliquos imitetur. Nos itaque, quia non libenter absque MS. codicibus lectionem veterum immutamus, malimus etiam LIBRUM

DE TRINITATE inter ea quæ desiderantur TERTULLIANI opera collocare. Maxime, quum, etsi idem Argumentum latius tractet Nouatianus de Patre Deo & Deo filio, tamen vicijs *tertullianus* tractetur à Tertull. adu. Praxean et Monarchianos, de Filio alio à Patre, quem illi eundem faciebant; sicuti postea & Sabellius, contra quem paucioribus agit Nouatianus. Deinde latius ibi tractatur & verius de Spiritu sancto, vtpote de quo Nouatianus unicum caput habeat. *tertullianus* vero, si proprie loquimur, neque *tertullianum*, quia grandius est opus, nec *tertullianus*, quia in quibusdam susceptius; nec *tertullianus*, quia non per omnia imitatur, dici possit operis Tertulliani, libris Nouatiani.

Q. SEPTIMII FLORENTIS TERTULLIANI DE CENSU ANIMÆ

LIBRI ADVERSUS HERMOGENEM ARGUMENTUM & FRAGMENTA, ex libro de Anima, cap. 1. 3. 11. 22. & 24.

DE solo CENSU ANIMÆ (inquit Tertull.) congressus Hermogeni, quatenus & istum ex materia potius suggestu, quam ex Dei flatu constituisse præsumpsit; nunc ad reliquas conuersus quaestiones, plurimum videbor cum Philosophis dimicaturus.

Vna iam congressione decisa ADVERSUS HERMOGENEM, vt præfati sumus; quia animam ex Dei flatu, non ex materia vindicamus; muniti & illic diuinæ determinationis inobscurabili regula: Et flauit (inquit) Deus flatum vitæ in faciem hominis, & Factus est homo in animam viuam, vtique ex Dei flatu. De isto nihil amplius reuoluendum; habet suum titulum, & suum hereticum. Gen. 2. 1. Cor. 15.

Ceterum ADVERSUS HERMOGENEM, qui eam (nempè animam) ex materia non ex Dei flatu contendit, flatum proprie tuemur. Ille enim, aduersus ipsius scripturæ fidem flatum in spiritum vertit; vt dum incredibile est, spiritum Dei in defectum, & mox in iudicium deuenire, ex materia potius anima credatur, quam ex Dei spiritu. Idcirco nos & illic flatum eam defendimus, non spiritum, secundum scripturam & secundum spiritus distinctionem; & hic spiritum ingratè pronuntiamus, secundum spirandi conditionem; illic de substantia quaestio est, spirare enim substantiæ actus est.

Cetera animæ naturalia iam à nobis audiit Hermogenes, cum ipsorum defensione & probatione, per quam Dei potius quam materia propinqua cognoscitur.

Nos autem, qui nihil Deo adpendimus, hoc ipso animam longè infra Deum rependimus, quod natam eam agnoscimus; ac per hoc dilutioris diuinitatis, exilioris felicitatis; vt flatum, non vt spiritum; & si immortalem, vt hoc sit diuinitatis; tamen passibilem, vt hoc sit natiuitatis; idcircoque & à primordio exorbitationis capacem, & inde etiam obliuionis adfinem. Satis de isto cum Hermogene.